

کم حوصله‌ها می‌توانند گلستان بخوانند

اگر دوست دارید ادبیات کلاسیک ایران را بخوانید و با شاهکارهایش آشنا شوید ولی کم حوصله هستید و تاب خواندن کتاب‌های مفصل و سخت را ندارد، برایتان خبر خوبی داریم، به گزارش جام‌جم، «گلستان‌خوانی برای کم حوصله‌ها» شامل گزیده گلستان سعدی دفتر چهارم از مجموعه خرده مینا بر خاک اثر داوود غفارزادگان به‌تازگی توسط انتشارات نیستان به چاپ دوم رسیده است.

آرش شفا‌عی گروه فرهنگ‌و هنر

بزرگ‌ترین حماسه‌ها، رویدادها و اتفاقات بزرگ جهان تا زمانی که رنگ‌وبوی ادبیات بگیرند و در قالب کلمات ننشینند، در تاریخ ماندگار نخواهند بود. بسیاری از حوادث تاریخی اگر در ذهن و زبان ما ننشسته‌اند، به این دلیل بوده که نویسندگانی بزرگ آنها را در قالب داستان زنده کرده‌اند و

با پررنگ کردن وجه انسانی این رویدادها، همدردی و همدلی همه جهانیان را برانگیخته‌اند. آزادسازی بندر اشغال شده خرمشهر در سوم خرداد ۱۳۶۱ یکی از فرازهای باشکوه تاریخ معاصر ایران است. خرمشهر در طول جنگ به نمادی از همه ایران تبدیل شد و اشغال آن بعد از مقاومتی جانانه و البته مظلومانه، زخمی بر دل همه ایرانیان زد که با رشادت و دلآوری نیروهای مسلح ایران و در عملیاتی وسیع و باشکوه، این شهر به دامن میهن برگشت و دستگاه جنگ‌افروزی رژیم عراق ضربه‌ای از رزمندگان ایرانی خورد که تا بد ماندگار است.

در این مطلب، قصد داریم چند کتاب خوب و خواندنی را که در طول سال‌های اخیر منتشر شده و به موضوع مقاومت مردم و حماسه فتح خرمشهر پرداخته است، معرفی کنیم. با این توضیح که کتاب‌های دیگری هم در این موضوع نوشته شده است که هرکدام دارای ارزش‌های ادبی خاص خود هستند و البته باز هم درباره خرمشهر، مقاومت مردمش، مصائبی که براین شهر وارد شد و البته وضعیت آن بعد از پایان جنگ هم باید نوشت و هنوز هم منظر کتاب‌های خوب و خوب‌تر درباره این شهر عزیز هستیم که هنوز هم نمادی برای همه ایران است و در قلب همه ایرانیان جای دارد.

کتابی که توفان به پا کرد

آنهايي که ادبيات دفاع مقدس، به خصوص کتاب‌های تاریخ شفا‌عی جنگ را دنبال می‌کنند، می‌دانند هیچ کتابی در این حوزه موفقیت و محبوبیت «دا» نوشته سیده‌اعظم حسینی را تکرار نکرد. کتابی که نوع روایت و هنرمندی نویسنده در ارائه مطلب، منجر شد یک بار دیگر اقبال به کتاب در میان جامعه ایرانی دیده شود. روایت نزدیک، دقیق و ریزریدازانه از شهری که ناگهان وارد یک جنگ تمام عیار و وحشیانه شده است و مردمش سعی دارند از خانه و کاشانه خود دفاع کنند اما حجم مصیبت چنان سنگین است که در برابرش به‌راحتی نمی‌توان مقاومت کرد. دواز زمان انتشار تاکنون، جزو آثار پرمخاطب در سال‌های اخیر بوده و عده‌ای معتقدند دلیل این موفقیت، تبلیغات و چیزهایی مانند این است ولی واقعیت این است که برای خیلی از کتاب‌ها تبلیغات بیشتری شد اما مورد استقبال مخاطبان قرار نگرفت. دا، بر است از لحظه‌های انسانی عمیق و تکان‌دهنده که ذهن مخاطب را تا مدت‌ها درگیر خودمی‌کند.

دا که اثر برگزیده دومین جایزه ادبی جلال آل احمد و سیزدهمین

این مجموعه کتاب‌ها تفرجی دریغ بر نقش‌ونگار ادب فارسی و بازخوانی شاهکارهای نثر کهن این سرزمین است. هر یک از این کتاب‌ها گرچه بر مضمونی ویژه همچون عرفان یا حماسه تکیه زده‌اند اما علت انتخاب آنها بیش از هر چیز برخورداری از جوهره ادبی است. شیوه کار چنین بوده که هر اثر چندین پاره شده و قطعه‌ها با آرایشی جدید و براساس نگاهی داستانی دوباره در کنار یکدیگر قرار گرفته‌اند.

همچنین در انتخاب فرازهای هر کتاب، تناسب مضمون و نگاه و بینش مخاطب امروز مورد توجه قرار گرفته است. گرچه برای بهتر خواننده شدن این مجموعه، فرازهای مهم‌تر و داستانی‌تر گزیده شده‌اند اما در عین حال کلمه‌ای بر متن‌ها افزون نشده، جز تغییراتی در حد رسم‌الخط و علائم نگارشی و پاراگراف‌بندی که در واقع آسانی ندارد و فقط تمهیداتی برای بهتر خوانده شدن به‌شمار می‌رود.

مروری بر منتخب آثار ادبی که به موضوع فتح خرمشهر پرداخته‌اند

تبیین حماسه با جادوی کلمات

دوره جایزه کتاب سال دفاع‌مقدس در بخش خاطرات دیگرنوشت و جشنواره کتاب سال شهید غنی پور است، از مهم‌ترین کتاب‌هایی بود که در حوزه ادبیات دفاع‌مقدس نوشته شد و توانست میان این گونه ادبی و بسیاری از مخاطبانی که معمولا به کتاب‌هایی از این دست اقبالی نشان نمی‌دادند، ارتباط برقرار کند. حتی بسیاری از سینماگران و هنرمندانی که معمولا از کتاب‌هایی در این ژانر، تعریف نمی‌کنند، در برابر دوربین‌های تلویزیونی از دا تمجید کردند و مخاطبان را برای خواندن آن تشویق. شاید با خود بگویید راز این جذابیت در کتاب یادشده چیست. فقط یک صحنه از کتاب را در برابر چشم خود مجسم کنید، دختر جوانی که تا دیروز کارش در دنیا فقط رفتن به سر کلاس درس و بازی با همسالان، دغدغه‌اش بود مجبور می‌شود به غسالخانه شهر برود و در شست‌وشوی مردگانی که بر اثر حملات دشمن جان سپرده‌اند و اغلب اجسادشان به وضعیتی دلخراش درآمده است؛ همکاری کند.

این تغییر ناگهانی در زندگی یک فرد، با روایت خوب و جزئی‌نگری که نویسنده توانسته است از زبان راوی بیرون بکشد، تنها یک بخش از لحظات شگفت‌انگیز دا است. بی‌دلیل نیست که از رهبر انقلاب درباره این کتاب نقل قول شده است: «این کتاب قابل طرح جهانی است.»

زنان خستگی‌ناپذیر

تا قبل از نگارش و انتشار کتاب‌های خاطرات دفاع‌مقدس مانند کتاب «پوتین‌های مریم» روایت غالب در ذهن همه ما از مقاومت مردم در خرمشهر، مقاومتی تماما مردانه بود اما بعدها با خواندن کتاب‌هایی مانند این کتاب و نیز کتاب دا به چهره دیگری از آن روزهای خرمشهر دست یافتیم

که امروز دیگر در ادبیات و نگاه رسمی هم جای خود را باز کرده است و

نکته

یک کار جدی درباره خرمشهر

محمد حسن شهسواری از آن نویسنده‌هایی است که همه وقت و انرژی‌اش را برای داستان گذاشته است. او هم رمان می‌نویسد و هم به صورت مستمر و حرفه‌ای درس می‌دهد. کار مهمی که او این سال‌ها مشغولش بوده ،رمانی بوده که قرار است به ۲۰ جلد برسد؛ رمانی درباره خرمشهر و به نام «ایران‌شهر». او که نزدیک یک دهه است وقتش را صرف تحقیق و نوشتن این رمان طولانی و بزرگ کرده است، ابتدا فکر می‌کرد می‌تواند داستانش را در سه جلد جمع کند اما به گفته خودش وقتی وارد کار شد و شروع به نگارش کرد، دید داستان‌های نگفته حماسه خرمشهر مانند اقیانوس

انتها ندارد. برای همین به این فکر افتاد که بیشتر از تعهد اولیه‌اش به ناشر، کتاب را ادامه دهد و ناشر یعنی شهرستان ادب هم با او همکاری کرد و داستان این رمان همچنان ادامه دارد. می‌دانید که رمانی با این حجم چقدر داستان‌های فرعی، چقدر شخصیت و زمان و مکان مختلف دارد و نوشتن آن چه کار سنگینی است. البته شهسواری خودش اهل آبادان است و منطقه و فرهنگ و هویت قهرمانان داستانش را به خوبی می‌شناسد و همین یکی از امتیازات ایران‌شهر است. رمان ایران‌شهر یکی از کارهای بزرگ، جدی و سنگین در ادبیات ما درباره خرمشهر است و اگر به دفاع مقدس و آدم‌ها و قهرمانانش احساس دین می‌کنید، حیف است با شخصیت‌های زنده، انسانی و دوست‌داشتنی این داستان همراه نباشید.

قاب

کنگره‌ای که خاطره‌شد!

نخستین کنگره شعر جنگ در سال ۱۳۶۵ و در بنبوجه دفاع مقدس در دانشگاه شهید چمران اهواز برگزار شد؛ کنگره‌ای که مرهون تلاش و مدیریت شاعر شهید، احمد زارعی بود و در آن شاعران بسیاری شرکت کردند. کنگره‌ای که بعد از دهه‌ها تلاش و اثرگذاری مانند بسیاری از فعالیت‌های برجسته فرهنگی از حرکت و اثرگذاری بازایستاد. در این عکس، دو شاعر شرکت‌کننده در این جشنواره را در یک قاب می‌بینید؛ شاعرانی که امروز هر دو در خاک هفته‌اند اما در تاریخ ادبیات دفاع مقدس نام‌های ماندگاری هستند؛ احمد زارعی و سید حسن حسینی.

گرامیداشت مقام ادبی محمدزاده‌صدیق

مراسم نکوداشت حسین محمدزاده‌صدیق فردا از ساعت ۱۵ تا ۱۷ با حضور جمعی از مسئولان فرهنگی و اصحاب قلم در سالن همایش‌های بنیاد استاد شهریار برگزار می‌شود. محمدزاده‌صدیق در حوزه‌های مختلف از جمله ادبیات، زبان‌شناسی، فولکلور، روزنامه‌نگاری، ترجمه‌و شعر صاحب آثار بسیاری به‌صورت کتاب و مقاله بود. از جمله آثار وی می‌توان به تصحیح و تحشیه دیوان اشعار و آثار شعرا و نویسندگانی از جمله سیدابوالقاسم نباتی، ملامحمد فضولی، ملامحمد هدیجی، سیدعظیم شیروانی، سیدعمادالدین نسیمی، ملاپناه واقف، میرزاعلی مجتهدی، مجترب شیستر، شیخ‌صفی‌الدین اردبیلی، ترجمه ترکی دیوان امام علی(ع) و ترجمه ترکی جزء عم کلام... مجید، مجموعه اشعار، متون دانشگاهی، ادبیات کودکان، مجموعه نقدها و صدها اثر دیگر اشاره کرد. محمدزاده‌صدیق مترجم آثار امام خمینی(ره) به زبان ترکی آذربایجانی بوده که توسط مؤسسه حفظ و نشر آثار حضرت امام خمینی(ره) منتشر شده است. همچنین وی مجموعه کتاب‌های مذهبی و انقلابی متعددی را به زبان ترکی آذربایجانی منتشر کرده است. بنیاد مقبره‌الشعرا‌ی استاد شهریار در خیابان سمیه، خیابان خاقانی، روبه‌روی دانشگاه خوارزمی واقع است. / جام‌جم

مدیریت مصرف برای حمایت از بازار کتاب

مهدی رمضانی، دبیرکل نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور گفت؛ یکی از راهکارهای حمایت از بازار کتاب، مدیریت مصرف این نوع کالای فرهنگی است و بر همین اساس باید تلاش کنیم کتاب خوب از طریق کتابخانه‌های عمومی به‌دست مردم برسد؛ در واقع از اثر مناسب حمایت کنیم زیرا هر کتابی که در بازار کتاب منتشر می‌شود، قابلیت حمایت و در ادامه خرید را ندارد؛ همچنین این نوع کتاب‌ها بعضا از نظر محتوایی، ارزش علمی و ادبی خاصی ندارد. کتابخانه‌های عمومی با خرید کتاب‌های مناسب به سمت عدالت و دسترسی بیشتر مردم به کتاب می‌رود و با این راهکار می‌توان میزان دسترسی افرادی که امکان خرید کتاب را ندارند، افزایش داد. دبیرکل نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور با بیان این‌که پیگیری سیاست حمایتی برای افزایش دسترسی مردم به کتاب قطعا نیازمند کمک، حمایت و اصلاح بودجه خرید کتاب نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور است. اظهار کرد؛ این بودجه قطعا نیازمند تقویت است تابثوان منابع کتابخانه‌های عمومی را از طریق آن به‌روزرسانی کرد. اگر حوزه خرید کتاب در کتابخانه‌های عمومی تقویت شود قطعا به عدالت فرهنگی نزدیک‌تر شده‌ایم. / ایبنا

شکستش اعتراف می‌کند، در بخشی از این کتاب می‌خوانیم: «نزدیک ساعت یک، تانک‌های نیروهای اسلامی به سوی مناطق استقرار ما پیشروی کردند در با آتش سلاح‌های مان مواجه شدند. آنها هم نیروهای محاصره‌شده ما را هدف آتش قرار دادند. در این محل، پناهگاه بزرگی وجود داشت که تمام افسران رده‌بالا در آن جمع شده بودند و اگر یک موشک ایرانی به آن اصابت می‌کرد، مصیبتی بزرگ بر ما وارد می‌شد. نیروهای ایرانی هم از این پناهگاه آگاهی کامل داشتند و سعی می‌کردند به سوی این پناهگاه شلیک نکنند؛ چون از نیروی موجود در آن باخبر بودند و می‌خواستند این گروه را به اسارت درآورند. پس از این درگیری، ایرانی‌ها با بلندگو از افسران خواستند خود را تسلیم کنند، سپس یکی از آنها که به زبان عربی مسلط بود به پناهگاه آمد و با افسران به گفت‌وگو نشست. این افسران پیشتر با لشکر ۱۱ تماس گرفته کسب تکلیف کرده بودند. به آنها دستور داده شده بود تسلیم نشوند.»

جنگ خرمشهر در یک رمان

درباره جنگ در خرمشهر و آنچه بر مردم شهر گذشت، خاطره و تاریخ شفاهی زیاد کار شده است ولی در زمینه نگارش رمان کم‌کار بوده‌ایم. در دوران ابتدای جنگ چند اثر مانند «نخل‌های بی‌سر» نوشته قاسمعلی فراست و «داستان یک شهر» از احمد محمود نوشته شما دما این کتاب‌ها، قدرت درگیر کردن مخاطب امروز را با حوادث آن دوره تاریخی ندارد. محمدرضا آریان‌فر، نویسنده و نمایشنامه‌نویس جنوبی که کارنامه قابل توجهی در زمینه ادبیات کودک و نوجوان و بزرگسال دارد، رمانی نوشته به نام «موندو» که به دلیل گره خوردن روایت آن با زندگی مردم خرمشهر و تجربه‌های زیسته نویسنده، اثر قابل توجهی از کار درآمده است. این کتاب به روایت تخلیه و سقوط بخش شرقی خرمشهر می‌پردازد و نویسنده که خود اهل خرمشهر است و جنگ و تبعات آن را با گوشت و پوست لمس کرده، سعی کرده است با استفاده از قدرت تخیل خود، اثرش را از مرزهای خاطره‌گویی صرف دور کرده و به رمان نزدیک کند. او درباره تجربیات ملموس خود از زمان جنگ، جایی گفته است: «من تا زمان سقوط خرمشهر در این شهر بودم و بعد از آن ناگزیر به انتقال به اهواز شدیم. دیگر آن شهر برای من و خیلی از مردم شهر محل زندگی نبود. نمی‌ای شهر به دست عراقی‌ها افتاده بود و بخیم شرقی خرمشهر می‌پردازد و نویسنده که خود این تجربه‌ها در داستان‌هایی که روایت می‌کند تأثیر عمیقی داشته است. می‌شود گفت این شهر مسقط‌الرأس و سرزمین من محسوب می‌شود و با تمام فرهنگ و عاطفه‌ام با همه مناطق جغرافیایی آن آشنا هستم. من تمام خاطرات خودم از سقوط خرمشهر را کتاب کردم و چاپ هم شد اما در انبار ماند و بوسید! هیچ انگیزه‌ای برای توزیع درست این کتاب وجود نداشت. من سنایب‌نگر جنگ نیستم اما مردم خودم را نمی‌توانم فراموش کنم، من برای همین مردم می‌نویسم.» آریان‌فر که در نمایشنامه‌نویسی و شعر، نامی آشناتر است تا رمان‌نویسی، در این کتاب از دلمشغولی همیشگی خود یعنی باورهای عامه و فرهنگ بومی‌دست نکشیده و سعی کرده است از این طریقتی هم به نفع اثرش استفاده کند.